นตฺถิ ปญฺญาสมา อาภา
แสงสว่าง เสมอด้วยปัญญา ไม่มี

3

"ชนชาติไทย" ของหมอด็อดด์ ในความรับรู้ของคนไทย

ทองแถม นาถจำนง

20.-

ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง: จดหมายเหตุ-ประวัติศาสตร์-นิเวศวิทยา-ชาติพันธุ์
Mekong Region: Archives-History-Ecology-Ethnicity
26 - 27 กุมภาพันธ์ 2552 ณ โรงแรม เวียงอินทร์ จังหวัดเชียงราย

มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย
TOYOTA

เอกสารประกอบสัมมนา
ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง: จดหมายเหตุ-ประวัติศาสตร์-นิเวศวิทยา-ชาติพันธุ์
Mekong Region: Archives-History-Ecology-Ethnicity
26 - 27 กุมภาพันธ์ 2552 ณ โรงแรม เวียงอินทร์ จังหวัดเชียงราย

"ชนชาติไทย"ของหมอดี่อดต์ในความรับรู้ของคนไทย
ทองแถม นาถจำนง บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา นสพ. สยามรัฐรายวัน

พิมพ์ครั้งแรก : กุมภาพันธ์ 2552

กองบรรณาธิการ : ชาญวิทย์ เกษตรศิริ อัศรพงษ์ ค่ำคูณ สิตานัน รวีฤทธิ์
สิริกาญจน์ รัตนเกตุ กิตสุนี รุจิชานันทกุล
พยงค์ ทับสกุล ศรย์ศนัญย์ เจริญฐิตากร

ออกแบบปกและรูปเล่ม : DREAM CATCHER GRAPHIC CO., LTD.
โทร. 0 2455 3932, 0 2455 3995

ร่วมจัดโดย : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย
บริษัทโตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด
สมาคมจดหมายเหตุสยาม
กระทรวงวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยนครพนม
มูลนิธิชิเมนต์ไทย

จัดพิมพ์โดย
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
The Foundation for The Promotion of Social Science
and Humanities Textbooks Project
413/38 ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
โทร/โทรสาร 0 2433 8713
413/38 Arun-amarin Road, Bangkoknoi, Bangkok 10700
Tel./Fax. 0 2433 8713
http://www.textbooksproject.com

เรื่อง "ชนชาติไทย"ของหมอด็อดด์
ในความรับรู้ของคนไทย

โดย ทองแถม นาถจำนง

เมื่อเอ่ยถึงชื่อ สาธุคุณ วิลเลียม คลิฟตันด็อดด์ William Clifton Dodd เยาวชนไทยยุคนี้คงไม่รู้จัก คนไทยระดับชาวบ้านทั่วไปก็คงไม่รู้จัก และแม้กระทั่งคนไทยระดับปัญญาชนแต่มิได้ไม่สนใจความรู้ด้านความเป็นมาของชนเผ่าไท ก็คงไม่รู้จักนามหมอด็อดด์เหมือนกัน

อย่างไรก็ตามสำหรับผู้ที่สนใจวิชาการเกี่ยวกับชนชาติไท จะต้องคุ้นกับชื่อหมอด็อดด์ดี เพราะท่านเป็นนักค้นคว้าเรื่องชนชาติไท มีงานเขียนที่มีอิทธิพลมากต่อวงการวิชาการเรื่องชนชาติไทของสังคมไทยในอดีตรอบหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา

หมอด็อดด์เขียนหนังสือสำคัญเป็นภาษาอังกฤษไว้เล่มหนึ่ง ชื่อ "The Tai Race : Elder Brother of the Chinese" แปลเป็นไทยว่า "ชนชาติไทย" (อันที่จริงควรจะใช้คำว่า "ไท" จะดีกว่าใช้คำว่า "ไทย") ผลสะเทือนในทางสากลนั้น ผู้เขียนประเมินไม่ถูก (B.J TerWiel นักไทคดีศึกษา ผู้เขียนคำนำให้ฉบับพิมพ์ ค.ศ. 1996 ของสำนักพิมพ์ White Lotus บอกว่าในทางสากลมีไม่มาก แต่มีมากเหลือเกินในหมู่นักการศึกษาชาวไทยในสังคมไทย) แต่ผลสะเทือนในสังคมไทยนั้นมีมากจริง ๆ ทั้ง ๆ ที่ฉบับแปลภาษาไทยก็ไม่สมบูรณ์ และมีปัญหาด้านการถอดเสียงไม่น้อย

ที่ว่ามีอิทธิพลผลสะเทือนต่อสังคมไทยมาก คงจะเนื่องมาจาก

1. เป็นหลักฐานให้นักวิชาการชาวไทยอ้างอิงได้ว่า มีคนชนเผ่าไทมากมายในดินแดนประเทศจีนภาคใต้
2. นอกจากชนพื้นเมืองภาคใต้ของจีนที่ใช้ภาษาไท(ในความเข้าใจของหมอด็อดด์) จะมีเป็นจำนวนมากแล้ว หมอด็อดด์ยังยกให้เป็นพี่ใหญ่ของชนชาติจีนอีกด้วย หมอด็อดด์ใช้สมมุติฐานของ "ลาคูเปอรี" ผู้เขียนประวัติศาสตร์ฉาน(ไทใหญ่) ซึ่งนักวิชาการไทยส่วนใหญ่ในรอบเกือบหนึ่งร้อยปีที่ผ่านมาเชื่อถือยอมรับสมมุติฐานนี้ จนปลูกฝังเป็นทฤษฎีสอนให้คนไทยฝังใจว่าชนเผ่าไทอพยพโยกย้ายจากจีนตอนเหนือ คนจีนรุกไล่ถิ่นฐานเดิมของคนไท

แต่ความเข้าใจผิดที่เกิดแก่นักวิชาการชาวไทยนั้น ไม่ควรจะโทษที่หมอด็อดด์

หมอด็อดด์มีคุณูปการที่ยิ่งใหญ่ มีผลงานที่มีคุณประโยชน์สมค่าตามยุคสมัย และตามฐานานุรูป (ท่านเป็นมิชชันนารี ที่มีอุดมคติอุทิศตนเพื่อศาสนาคริสต์ ต้องนำแสงสว่างแห่งพระผู้เป็นเจ้ามาสู่ดินแดนและชนเผ่าที่ยังมืดมน)

คนไทยที่รับรู้งานค้นคว้าของหมอด็อดด์ ส่วนใหญ่อ่านจากฉบับแปลเรียบเรียงเนื้อหาบางส่วน โดยหลวงนิเพทย์นิติสรรค์ (ฮวดหลี หุตะโกวิท) ฉบับแปลเรียบเรียงของหลวงนิเพทย์นิติสรรค์มีเนื้อหาไม่ครบถ้วนทั้งหมดตามที่หมอด็อดด์เขียนไว้

แต่อย่างไรก็ตาม ฉบับแปลของหลวงนิเพทย์นิติสรรค์ ก็ได้ช่วยให้วงการศึกษาเรื่องชนชาติไทในประเทศไทยมีความตื่นตัวขึ้นมาก เพราะสมัยก่อนชาวไทยยังอ่านตำราภาษาอังกฤษกันได้น้อย ฉบับแปลของหลวงนิเพทย์นิติสรรค์เป็นจุดสำคัญที่ทำให้คนไทยรู้จักงานค้นคว้าของหมอด็อดด์กันมาก

ผู้เขียนก็เป็นเด็กคนหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากนโยบายสร้างชาติ สร้างความยิ่งใหญ่ให้ชนชาติไทในยุค จอมพล ป. พิบูลสงคราม จากแบบเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา จากเพลงและบทละครปลุกใจ จากงานเขียนเชิงวิชาการของหลวงวิจิตรวาทการ หลวงวิจิตรมาตรา แม้กระทั่งสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ สมัยโน้นเกือบทั้งหมดเชื่อทฤษฎีไทถอยร่นหนีจีนลงมา ผมก็ฝังใจว่า มีคนไทอยู่ในจีน ในอินเดีย ในพม่า ชนชาติไทนี้ยิ่งใหญ่ จึงอยากค้นคว้าหาต้นกำเนิดชนชาติไท ใฝ่ฝันอยากจะได้ความรู้ด้านนี้ พบหนังสืออะไรก็อ่านก็เก็บ เมื่อได้ไปเรียนวิชาแพทย์ที่เมืองจีน ผู้เขียนพยายามหาความรู้เกี่ยวกับชนชาติไทอยู่เหมือนกัน แต่ก็พูดได้ว่า ไม่ได้อะไรเป็นชิ้นเป็นอันเลย จนเมื่อกลับมาอยู่เมืองไทย สลัดทิ้งวิชาแพทย์ไป หันมาทำงานเป็นนักแปลนักเขียนเต็มตัว จึงค้นหาพบความรู้เกี่ยวกับชนชาติไทได้สมใจ

เริ่มต้นจากค้นคว้าเอกสารภาษาจีนเกี่ยวกับชนชาติส่วนน้อยในมณฑลยูนนานก่อน แต่ไม่ได้คำตอบที่ตัวเองพอใจ โชคดีได้พบผู้ใหญ่ คือคุณลุงมหัคฆ์ เสมอพิทักษ์ ท่านสะกิดให้ผู้เขียนไปค้นคว้าเรื่องชนชาติจ้วงในกวางสี คราวนี้จึงค้นคว้าถูกจุด คุณลุงมหัคฆ์ เสมอพิทักษ์ มีบุญคุณต่อผู้เขียนมากในจุดนี้

เมื่อจับเรื่องชาวจ้วง ในกวางสี ค้นคว้ามากขึ้น ๆ ภาพการกระจายตัวของกลุ่มชนเผ่าที่ใช้ภาษาตระกูลไท-กะได และปริศนาเรื่องต้นกำเนิดชนเผ่าไท ในความรับรู้ของผู้เขียนก็กระจ่างขึ้น

ต่อมาผู้ต้องการเผยแผ่ความรู้จากการค้นคว้า จึงเขียนเป็นคอลัมน์ประจำใน "สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์" ตอนนั้นต้องคิดตั้งชื่อคอลัมน์ก่อน ความจริงมันเป็นงานวิชาการแต่จะใช้ชื่อคอลัมน์เป็นแนววิชาการเกินไป ก็กลัวคนไม่สนใจอ่าน ผมจึงคิดว่า จะเขียนงานของเราให้คนอ่านทั้งผู้ใหญ่รุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ติดตามและเข้าใจได้ง่าย ๆ เราควรเขียนเป็นแนวสารคดีเดินทางตามเส้นทางในหนังสือหมอด็อดด์ฉบับภาษาไทย ผู้ใช้ฉบับภาษาไทยเป็นตัวตั้ง เพราะคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้อ่านฉบับภาษาอังกฤษ ผู้เขียนตั้งชื่อให้น่าตื่นเต้นว่า "ตามรอยหมอด็อดด์" ฉบับที่ใช้อ้างอิงเป็นหลักในการเดินเรื่องคือฉบับพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2518 เป็นบรรณาการในงานประชุมเพลิงศพ นางนิเพทย์นิติสรรค์ (ทองคำ หุตะโกวิท) ภรรยาของท่านหลวงนิเพทย์นิติสรรค์

ผู้แปลเรียบเรียงหนังสือ "ชนชาติไทย"ของหมอด็อดด์ ผมเล่าเรื่องชนกลุ่มน้อยในตระกูลภาษาไท-กะได ในพื้นที่ซึ่งหมกด็อดด์เดินทางผ่านและเขียนเล่าไว้ ตอนนั้นมีคนติดตามอ่านในสยามรัฐสัปดาหวิจารณ์กันมากพอสมควร ผมเขียนอยู่เกือบสองปีจึงถูกบรรณาธิการบอกให้เปลี่ยนแนวเขียนบ้าง ซึ่งจากข้อเขียนชุดนั้นนั่นเอง ทำให้ผู้เขียนได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการสัมมนาครั้งนี้

ในบทความประกอบการอภิปรายนี้ จะไม่กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับชนชาติที่ใช้ภาษาไท-กะได (นักวิชาการจีนเรียกตระกูลภาษา จ้วง-ต้ง) จะตั้งประเด็นแล้วเขียนเป็นสรุปความเห็นเบื้องต้นของผู้เขียนเองสั้น ๆ สำหรับให้ทุกท่านไปคิด ไปค้นคว้า หาคำตอบกันต่อไป

บทความนี้จึงจะเป็นการตั้งปัญหา มากกว่าการตอบปัญหาให้ท่าน

1. หมอด็อดด์

คนไทยแทบจะไม่รู้จักว่าหมอด็อดด์เป็นใคร ทำอะไรไว้บ้าง

เมื่อผู้เขียนอ่านหนังสือ "ชนชาติไทย" ฉบับแปลภาษาไทย ครั้งสองครั้งแรก ผมไม่ได้สนใจตัวหมอด็อดด์เลย ตื่นเต้นไปกับเนื้อหาว่าพบคนไทที่ไหน ๆ บ้าง ส่วนชีวิตของหมอด็อดด์นั้น ผมก็รู้เพียงท่านเป็นมิชชันนารี เผยแพร่ศาสนาคริสต์ ไม่ได้สนใจแท้กระทั่งท่านเผยแพร่นิกายอะไร และที่สำคัญคือลืมมองบทบาทของท่านในฐานะท่านเป็นมิชชันนารีอเมริกัน (ซึ่งมีบทบาทแตกต่างจาก นักบวชเสปน อังกฤษ ฝรั่งเศส ในยุคก่อนหน้า)

ประเด็นบทบาทของมิชชันนารีอเมริกัน ท่านหาข้อมูลจากมหาวิทยาลัยพายัพได้

หมอแม็กกิลวารี (บุตรเขยหมอบลัดเล) สร้างอะไรไว้กับเชียงใหม่มากมาย หมอด็อดด์ซึ่งมาทีหลัง ได้ไปอยู่เชียงรายนาน ได้เดินทางสำรวจยูนนานตามรอยหมอแม็กกิลวารี แล้วอยู่ที่เชียงรุ้งเป็นเวลานานจนกระทั่งถึงแก่กรรม ท่านก็น่าจะได้ทำอะไรให้เชียงรายไม่น้อยเหมือนกัน การทำงานของท่านในเชียงรายและยูนนาน ประเด็นเหล่านี้ คงต้องมอบให้เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยพายัพค้นคว้ารวบรวมต่อไป

ผลงานสำคัญของหมอด็อดด์ เราแยกได้เป็นสองส่วนคือ

งานทางด้านมิชชันนารี อันได้แก่ งานเผยแพร่ศาสนา งานพัฒนาทั้งด้านการสาธารณสุข การศึกษา ตั้งโรงธรรม ตั้งโรงเรียน พิมพ์หนังสือ ฯ

งานค้นคว้าเรื่องชนชาติที่ใช้ภาษาตระกูลไท-กะได

งานส่วนแรกผมไม่ขอกล่าวถึง ผมขอกล่าวถึงงานส่วนหลังเท่านั้น

คนไทยรู้จักงานของหมอด็อดด์ ผ่านการแปลของหลวงนิเพทย์นิติสรรค์

ผู้เขียนยังค้นหาประวัติของท่านผู้นี้ไม่ได้ น่าแปลกที่คนแปลเอกสารสำคัญที่มีผลสะเทือนต่อวงวิชาการไทยมาก ๆ อย่างนี้ กลับไม่ค่อยมีใครรู้ประวัติของท่าน

ทราบแต่เพียงว่า ท่านเคยเป็นครูโรงเรียนพณิชยการวัดราชบูรณะ มีทวดชื่อ "สุด" ปู่ชื่อ "โก่ว" ท่านมีผลงานแปลเรื่องอื่น ๆ ด้วย เท่าที่พบมีเรื่อง "ได้ธงเรือรบหลวง" ตีพิมพ์ใน "สมุทสาร"

ภรรยาของท่านชื่อ ทองคำ หุตะโกวิท บิดาชื่อนายเล็ก มารดาชื่อนางโหมด ศึกษาวิชาพยาบาลผดุงครรภ์และพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช วังหลัง จบการศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2459

สำนวนแปลเรียบเรียงและเนื้อหาใน "ชนชาติไทย" นี้ แสดงว่าหลวงนิเพทย์นิติสรรค์มีความรอบรู้ดีมาก ท่านอาจจะมีผลงานด้านอื่น ๆ ด้วย

ปัญหาปริศนาเกี่ยวกับเรื่องราวชีวิตและผลงานของท่าน เป็นเรื่องน่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง

งานของหมอดี็อดด์ ถูกใช้สร้างกระแสชาตินิยม

จุดมุ่งหมายสำคัญในการค้นคว้าและเขียนหนังสือเรื่อง "ชนชาติไทย" นั้น ตามข้อเขียนระบุว่า ท่านประทับใจในคุณลักษณะของคนไท

และที่มิได้ระบุเป็นตัวอักษรคือ ท่านต้องการนำทางสว่างแห่งศาสนาที่ถูกต้องคือพระคริสต์ธรรม เผยแพร่สู่ชาวไท โดยเฉพาะชนชาติไทที่มิได้นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งท่านพบว่ามีจำนวนหลายล้านคน ในดินแดนมณฑลยูนนาน กวางสี กวางตุ้ง กุ้ยโจว (ไกวเจา) เกาะไหหลำ และมณฑลเสฉวน

ประวัติศาสตร์ของชนชาติไทที่หมอดี็อดด์เชื่อถือและอ้างอิงนั้น มาจากงานค้นคว้าของลาคูเปอรี ซึ่งปัจจุบันนี้นักวิชาการส่วนข้างมากพิสูจน์แล้วว่าผิดพลาด

ลาคูเปอรี มีสมมุติฐานว่า ชนชาติไท(ฉาน) อพยพจากดินแดนแถบมณฑลกานซู ผ่านดินแดนมณฑลเสฉวน ลงมาทางมณฑลยูนนาน เคยมีแว่นแคว้นปรากฏชื่อในจารึกคึกคำบรรพ์ของจีนต่อมามีอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่คือ "น่านเจ้า" เมื่อน่านเจ้าถูกมองโกลในสมัยกุบไบลข่านตีแตก ชนชาติไทจึงอพยพลงมาสู่แหลมทอง

นักวิชาการในสมัย ร.5 เชื่อสมมุติฐานนี้ และทำให้ในเมืองไทยมีการปลูกฝังความเชื่อนี้สืบเนื่องกันมา ยิ่งเมื่อมีผลการสำรวจของหมดดี็อดด์ได้พบว่า ในดินแดนภาคใต้ของจีนมีคนพื้นเมืองพูดภาษาไทมากมายหลายล้านคน งานเขียนของหมอดี็อดด์จึงยิ่งตอกย้ำความเชื่อของนักวิชาการไทย

ซึ่งเมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม สร้างกระแสชาตินิยม เรื่องประวัติศาสตร์ชนชาติไทแนวนี้ก็สอดคล้องต้องกับนโยบายของรัฐบาลไทย ความเชื่อนี้จึงถูกปลูกฝังลึกและแน่น จนแม้ทุกวันนี้ก็ยังแก้ไขได้ยาก

ในยุคเดียวกับลาคูเปอรีนั้น มีนักวิชาการคนอื่น เช่นอีเบอร์ฮาร์ต เสนอสมมุตฐานที่ถูกต้อง คือเห็นว่าชนชาติไท มีความใกล้ชิดสนิทแน่นกับชนชาติเวียด(เยวี่ย) มีบรรพชนร่วมกัน เป็นชนพื้นเมืองในดินแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน สมมุติฐานนี้นักวิชาการยุคปัจจุบันได้พบหลักฐานยืนยันแล้วว่า ชนชาติในกลุ่มตระกูลภาไท-กะได มีบรรพชนที่ชาวจีนโบราณเรียกว่า "ไป่เยวี่ย" (เยวี่ยร้อยจำพวก) ซึ่งกระจายตัวอยู่ตั้งแต่ตอนใต้ของแม่น้ำแยงซีเกียงลงมาจนถึงตังเกี๋ย

อย่างไรก็ตาม "ไป่เยวี่ย" ควรเป็นชื่อกลุ่มวัฒนธรรม มากกว่าที่จะเป็นชื่อชนชาติ ชนชาติเย้า ชนชาติเซอ ชนชาติจู่ ฯ ในดินแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ก็มีบรรพชนเป็นชาวไป่เยวี่ยเหมือนกัน

งานในส่วน "ประวัติศาสตร์ชนชาติไท"ของหมอด็อดด์ จึงเป็นเรื่องที่ผิดเกือบจะทั้งหมด จำเป็นที่จะต้องรื้อ ทำความเข้าใจกันใหม่ (บทแรก , บทสรุปส่งท้าย , ตารางประวัติศาสตร์ชนชาติไท ในฉบับภาษาอังกฤษ สามส่วนนี้ต้องรื้อทิ้งไปเลย)

คุณูปการในด้านบันทึกรายงานการกระจายตัวของชนชาติในกลุ่มภาษาไท-กะได

งานด้านเผยแพร่ศาสนา ควรยกไว้เป็นเรื่องอุดมคติส่วนตัวของท่าน

ทัศนะด้านประวัติศาสตร์ชนชาติไทของหมอด็อดด์.....ผิด แต่ผมก็ยกเป็นข้อจำกัดแห่งยุคสมัย คนส่วนใหญ่ในยุคของท่านก็ผิดกันเกือบหมด

แต่การบันทึกเรื่องราว ตลอดจนการอ้างอิงรายงานของหมอสอนศาสนาท่านอื่น ๆ เกี่ยวกับชนพื้นเมืองที่ใช้ภาษาตระกูลภาษาไท-กะได (จ้วง-ต้ง) ในพม่า ลาว ยูนนาน เสฉวน กวางสี (กวางซี) กุ้ยโจว (ไกวเจา) กวางตุ้ง เกาะไหหลำ ตังเกี๋ย (เวียดนามภาคเหนือ) นั้นเป็นบันทึกที่มีคุณค่ามาก คุณค่าของหนังสือ "ชนชาติไทย" ของหมอด็อดด์อยู่ตรงจุดนี้ เราต้องใช้ให้ถูกจุด บันทึกนี้เหมือนลายแทงขุมทรัพย์ที่จะพาเราไปสู่ความรับรู้ข้อมูล.....ที่แม้ในยุคนี้ ก็ยังน่าตื่นเต้นสำหรับนักวิชาการ !

ในยุคใกล้นี้ หาคนที่เดินทางสำรวจมากเท่าท่านได้ยาก

แม้ในปัจจุบันนี้ ก็ยังหายากแสนยาก

2. การศึกษาชนชาติกลุ่มตระกูลภาษาไท-กะได

ปัจจุบันนี้นักวิชาการในจีนจัดรวมและแบ่งชนชาติส่วนน้อยในตระกูลภาษาจ้วง-ต้ง (ไท-กะได) เป็น ชนชาติไต ชนชาติจ้วง ชนชาติผู้ยัย(จีนเรียก –ปู้อี ในหนังสือหมอด็อดด์ เรียก จุงเจีย , ชา , Dioi , yoi) ชนชาติต้ง ชนชาติสุ่ย ชนชาติมู่เหล่า ชนชาติเหมาหนาน ชนชาติหลี ในเกาะไหหลำ คำว่า หลี สำเนียงไหหลำออกเสียงว่า "โหล่ย" = ดอย)

นักวิชาการในเวียดนาม จัดรวมและแบ่งชนชาติในกลุ่มตระกูลภาษาไท-กะได ออกเป็น ไท , โท้ , นุง , ซา ฯ

การจัดอย่างนี้ ก็มีส่วนดี ในแง่ทำให้มองภาพรวมได้ชัดขึ้น

แต่ก็มีส่วนเสีย ทำให้ "กลุ่มย่อย" ที่มีชื่อเรียกตัวเองตามวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของตนสูญสิ้นไป

เช่น ชนชาติจ้วง ในกวางสี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมดมากกว่า 13 ล้านคนนั้น ดั้งเดิมที มีกลุ่มย่อย ๆ มากถึงอย่างน้อยเกือบสี่สิบกลุ่ม คนในแถบเมืองหนานหนิง เรียกตัวเองว่า "ผู้จ้วง" หรือ "ผู้จุง" แต่ในอำเภออื่น ๆ คนพื้นเมืองก็เรียกตัวเองในนามอื่น ๆ เช่น ผู้ม่าน(บ้าน) ผู้ไท ผู้โท้ (ถู่ – คนพื้นเมือง) ผู้นา ผู้นุง (คนหนอง) ฯลฯ

บันทึกภาษาจีนแต่ละยุค ก็มีชื่อเรียกคนพื้นเมืองต่าง ๆ นานา มากมายหลายชื่อ เรื่องนี้ทำให้เข้าใจผิดและเกิดความสับสน แต่ปัจจุบันก็มีเงื่อนไขที่จะชำระให้ถูกต้องตรงกันได้

ในหนังสือเรื่อง "ชนชาติไทย" ของหมอด็อดด์ ก็มีชื่อเรียกตัวเองของ "กลุ่มย่อย"อยู่มากเช่นกัน บันทึกเหล่านี้ แม้จะสร้างความสับสนได้ แต่มันก็เป็นประโยชน์ในแง่บันทึกหลักฐานทางประวัติศาสตร์เมื่อร้อยปีที่แล้วไว้

การศึกษางานของหมอด็อดด์ เราจึงต้องใส่ใจกับ ชื่อสถานที่ เป็นพิเศษ (ซึ่งค่อนข้างยาก เพราะบางแห่งก็เปลี่ยนชื่อไปแล้ว และการสะกดตัวโรมัน ทำให้สับสนได้) จึงจะได้ประโยชน์ในแง่มุมการกระจายตัวของชนกลุ่มนี้

2.1 แกะรอยลายแทง ตามหมอด็อดด์

ปัจจุบันนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับชนพื้นเมืองที่ใช้ตระกูลภาษาไท-กะได (จ้วง-ต้ง) ในยูนนาน กวางสี กุ้ยโจว กลุ่มใหญ่ ๆ มีข้อมูลให้ศึกษาได้มากแล้ว (ในภาษาจีน) แต่ก็ยังมีปริศนาอีกมากมาย ที่รอการค้นคว้าตรวจสอบจากคนรุ่นหลัง ซึ่งบางทีมันอาจจะถึงขั้นพลิกผันความเชื่อเก่า ๆ ได้ทีเดียว

เป็นต้นว่า แต่ก่อนนั้นนักภาษาศาสตร์จัดภาษาไท หรือภาษาจ้วง-ต้ง อยู่ในตระกูลเดียวกับตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ทว่าทุกวันนี้ เราเห็นว่า ควรแยกภาษาไทออกมาเป็นอีกตระกูลหนึ่ง เพราะมีความแตกต่างจากภาษาจีน-ทิเบต มาก เราจึงนิยมเรียกว่า ตระกูลภาษาไท-กะได

ตรงนี้มีปริศนาที่ยังค้นคว้าศึกษากันน้อย

นั่นคือ การวิจัย ภาษาของชนพื้นเมืองในเกาะไหหลำ (ชนชาติหลี) ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 4 กลุ่ม ภาษาของชนกลุ่มนี้ มีคำศัพท์พื้นฐานตรงกับภาษาจ้วง-ต้ง ของชนชาติอื่น ๆ ในแผ่นดินใหญ่เพียงประมาณไม่ถึง 20 %

ภาษากลุ่มย่อยแถบชายทะเลของแผ่นดินใหญ่ (กวางสี , กวางตุ้ง ที่ตรงกับเกาะไหหลำ) เช่น ภาษาเปียว ภาษาหลินเกา ซึ่งก้ำกึ่งระหว่างภาของชนชาติหลีในเกาะกับภาษาจ้วง-ต้ง ของชนชาติอื่น ๆ

งานศึกษาด้านภาษาศาสตร์ในแถบนี้ ยังเป็นจุดบอดอยู่

ในแง่การกระจายตัวของชนพื้นเมืองที่ใช้ตระกูลภาษาไท-กะได มีลักษณะเหมือนลูกน้ำเต้า มีส่วนใหญ่โตสองส่วน ตรงกลางคอดกิ่ว(มีจำนวนคนน้อย)

พื้นที่ซึ่งมีจำนวนคนเยอะ ซีกหนึ่งคือด้านยูนนาน, พม่า, ลาว, ไทย อีกซีกหนึ่งคือเขตปกครองตนเองชนชาติจ้วง-กวางสี ,กุ้ยโจว

ตรงรอยคอดคือเขตแดนต่อแดนระหว่างยูนนานกับกวางสี แถบนี้มีชนชาติตระกูลภาษาไท-กะได น้อย นักวิชาการจีนอธิบายว่า เนื่องจากในยุคหนึ่ง คือน่านเจ้า(สมัยราชวงศ์ถัง)และต้าหลี่(ตาลีฟู่ สมัยราชวงศ์ซ่ง) กลุ่มชนชาติตระกูลภาษาจีน-ทิเบต (ชนชาติไป๋ ชนชาติอี๋ ฯ) เรืองอำนาจ ขยายตัวมามีอำนาจเหนือดินแดนแถบนั้น ในแถบนั้นจึงเหลือกลุ่มชนที่ใช้ตระกูลภาษาไท-กะได น้อย

งานศึกษากลุ่มย่อยในแถบนี้ ก็ยังเป็นจุดบอดอีกจุดหนึ่งอยู่

2.2 ข้อมูลใหม่บางอย่าง

ก.เรื่องกลุ่มชนที่ใช้ภาษาตระกูลภาษาไท-กะได ในมณฑลเสฉวน

นักวิชาการในจีน ส่วนใหญ่เชื่อว่า เป็นการเคลื่อนย้าย "ขึ้นไป" เนื่องจากเรื่อง สงคราม และการบังคับโยกย้ายโดยฝ่ายจีน

มีชนพื้นเมืองเสฉวนหลายแห่ง ที่บันทึกโบราณจีนเรียกว่า "หล่าว" (ลาว) และพบหลักฐานว่าผู้หญิงนุ่งกระโปรง (คล้ายผ้าซิ่น)

เรื่องนี้ไม่แปลก เพราะชาวไป๋เยวี่ยโบราณ ผู้หญิงก็นุ่งกระโปรงคล้ายซิ่น การแต่งกายแบบนี้เป็นวัฒนธรรมของคนพื้นเมืองในภาคใต้จีน ไม่อาจจะระบุเรื่องชนชาติ

ส่วนคำว่า "หล่าว" หรือ "ลาว" นั้น น่าสนใจมาก

จีนภาคเหนือเรียกคนพื้นเมืองภาคใต้ด้วยคำศัพท์หลายคำ

เก่าที่สุดคือ คำว่า "ผู" (มีความหมายโยงใยถึง "น้ำเต้า" เป็นชื่อโบราณ เก่าก่อนคำว่า "เยวี่ย" นี่เป็นข้อมูลใหม่ที่ผมค้นพบใหม่)

คำนี้ต่อมาก็คือคำว่า "ผู้" ที่แปลว่า คนนั่นเอง

ต่อมา จีนนิยมเรียกคนพื้นเมืองภาคใต้ว่า "เยวี่ย"

ต่อมา นิยมเรียกว่า "หล่าว" (ลาว) คำนี้ยังหลงเหลือร่องรอยอยู่เช่น ชนชาติมู่เหล่า (มลาว) ชนชาติเกอหล่าว (นักวิชาการชาวจีนยังจัดเข้ากลุ่มตระกูลภาษาไม่ได้ แต่ผมคิดว่าอาจจะอยู่ในกลุ่มภาษากะได)

ต่อมานิยมเรียกว่า "หมาน" (หมาน ดั้งเดิมหมายถึงชนพื้นเมืองในพื้นที่ภาคใต้ห่างทะเล แต่ต่อมาก็เรียกแบบเหมารวมหมด)

ต่อมานิยมเรียกว่า "เหมียว" (แม้ว) แบบเหมารวมไปหมด

คำว่า "ไท-ไต" นั้น พบเก่าที่สุดในบันทึกจีนตอนปลายราชวงศ์ซ่ง คือก่อนราชวงส์หยวนของพวกมองโกลไม่นาน

คำว่า "ลาว" จึงเก่าแก่กว่าคำว่า ไท" มาก (หลายร้อยปี)

ต่อไป เราควรค้นคว้าคำว่า "หล่าว" 僚 (ปัจจุบันอ่านว่า "เหลียว" แต่คำโบราณอ่านว่า หล่าว) ในเอกสารบันทึกของจีนให้มากขึ้น

ข.กลุ่มชนที่ใช้ภาไท-กะได ในมณฑลกุ้ยโจว ก้เช่นเดียวกัน นักวิชาการในจีนเชื่อว่า เป็นการเคลื่อนย้าย "ขึ้นไป" เช่นกัน

ค. ชื่อ "นุง" และ "หนองแส"

ชาวนุงจากเมืองก่วงหนาน มณฑลยูนนาน ผู้ยืนยันว่าเขาเป็นเชื้อสายเจ้าเมืองเก่า สืบตระกูลจาก "หนงจื้อเกา"(วีรบุรุษของชาวนุง ผู้ทำสงครามต่อต้านราชวงศ์ซ่ง เคยยกทัพไปตีเมืองกวางโจว) ยืนยันกับผู้เขียนว่า นุง ที่เป็นชื่อเรียกตนเองของชาวนุงนั้น คือคำว่า หนอง (หนองน้ำ)

คำว่า "หนองแส" "แส" ในภาษานุง แปลว่า ไกลโพ้น

ชาวนุงในก่วงหนาน เรียกทะเลสาบเตียนฮือ ในคุนหมิงว่า "หนองเหนอ" (หนองน้ำทางเหนือ) เรียกทะเลสาบเอ๋อร์ไห่ ในต้าหลี่ ว่า "หนองแส" (หนองที่อยู่ไกลโพ้น)
เป็นข้อมูลใหม่ที่ขอบันทึกไว้

กำหนดการสัมมนา
ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง: จดหมายเหตุ-ประวัติศาสตร์-นิเวศวิทยา-ชาติพันธุ์
วันพฤหัสบดีที่ 26-ศุกร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552
ณ โรงแรม เวียงอินทร์ จังหวัดเชียงราย

วันพฤหัสบดีที่ 26 กุมภาพันธ์ 2552

08.00-09.00 น. ลงทะเบียน

09.00-09.15 น. กล่าวต้อนรับโดย ผศ.ดร.มาณพ ภาษิตวิไลธรรม
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

09.15-09.30 น. เปิดการสัมมนา โดย คุณวีระ โรจน์พจนรัตน์
ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

09.30-10.00 น. รับประทานอาหารว่าง

10.00-12.00 น. อภิปราย **"ไฟฟ้า : วิกฤตของไทยกับโอกาสของลาว"**
นาวาเอกดร.สมัย ใจอินทร์ รศ.ดร.สุวิทย์ เสาหศิริวงศ์
ดร.ปิยะสวัสดิ์ อัมระนันทน์ รศ.ดร.กัมปนาท ภักดีกุล
คุณสุพจี นิลอุบล ดำเนินการอภิปราย

12.00-13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

13.00-15.00 น. แบ่งห้องสัมมนา

ห้องที่ 1 **"ชาติพันธุ์ สันติภาพ ลุ่มน้ำโขง"**
ดร.ทรงวิทย์ เชื่อมสกุล คุณภานุ แสงเทียนหยด
คุณซี แซ่ลี รศ ดร.มาฆะ ขิตตะสังคะ ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 2 **"ประชุมประจำปีสมาคมจดหมายเหตุไทย"**
ประชุมสมาชิก และรายงานผลการดำเนินงาน โดย
นายกสมาคมจดหมายเหตุไทย
วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ
วาระที่ 2 เรื่องสืบเนื่อง
2.1. รับรองสมาชิก
2.2. รายงานสถานะการเงิน
วาระที่ 3 เรื่องอื่นๆ
อภิปราย **"จดหมายเหตุภาพสามเหลี่ยมทองคำ"**
โดย อ.ชนินทร์ แจ่มจิต
รศ.ดร.สมสรวง พฤติกุลดำเนินรายการ
พิธีกรประจำห้อง คุณวนิดา จันทนทัศน์

ห้องที่ 3 **"บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ กับ 30 ชาติในเชียงราย"**
ศ.สรัสวดี อ๋องสกุล อ.อรรคภาค เล้าจินตนาศรี
รศ.ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล

ผศ.อดิศร ศักดิ์สูง ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 4 **"การค้าชายแดนเมืองใหม่ๆ"**

อ.เอกกมล สายจันทร์ อ.อัครพงษ์ ค่ำคูณ อ.พัฒนา สิทธิสมบัติ อ.พิทยา ฟูสาย ดำเนินการอภิปราย

15.00-15.30 น. รับประทานอาหารว่าง

15.30-17.30 น. แบ่งห้องสัมมนา

ห้องที่ 1 **"จดหมายเหตุหมอดอดด์ ในความรับรู้ของไทย"**

ดร.บุญยงค์ เกศเทศ คุณทองแถม นาถจำนง คุณธงชัย ลิขิตพรสวรรค์ ผศ.กาญจนี ละอองศรี ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 2 **"รัฐชาติสยามประเทศไทยกับการรวมล้านนา"**

รศ.ดร.อรรถจักร สัตยานุรักษ์ อ.จิรชาติ สันตียศ อ.ชัยพงษ์ สำเนียง ผศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เชษฐพัฒนวนิช ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 3 **"ฮ่อ-พ่อค้าในโลกเก่า ชนกลุ่มน้อยในโลกใหม่"**

ดร.พันทวี มาไพโรจน์ ผศ.ดร.ยิ่งยง เทาประเสริฐ อ.นพ.อนุชาติ มาธนะสารวุฒิ ผศ.ดร.สุชาติ เศรษฐมาลินี ดำเนินการอภิปราย

วันศุกร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552

08.00-10.00 น. แบ่งห้องสัมมนา

ห้อง 1 **"จดหมายเหตุปราสาทเขาพระวิหาร กับการเมืองสยามประเทศไทย-กัมพูชา"**

ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ อ.พนัส ทัศนียานนท์ ผศ.ดร.ธำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ รศ.ดร.พิภพ อุดร ดร.ศรีประภา เพ็ชรมีศรี ผู้ดำเนินกอภิปราย

ห้องที่ 2 **"สื่อในลุ่มน้ำโขง : ความรับผิดชอบ-จริยธรรม-ประชาธิปไตย"**

คุณภัควดี วีระภาสพงษ์ คุณสุภัตรา ภูมิประภาส คุณศรีสุวรรณ ควรขจร รศ.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คุณกรรณิกา ชีวภักดี ดำเนินการอภิปราย

10.00-10.30 น. รับประทานอาหารว่าง

10.30-12.30 น. แบ่งห้องสัมมนา

ห้องที่ 1 **"การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสามเหลี่ยมทองคำ"**

รศ.พลอยศรี โปราณานนท์ คุณอภินันท์ บัวหภักดี
คุณธิรภาพ โลหิตกุล คุณสุเจน กรรพฤทธิ์
ผศ.ดร.อรรจน์ บัณฑิต ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 2 **"จดหมายเหตุสหรัฐไทยเดิม (เชียงตุง)**

พอ.เจ้าวรจักร ณ เชียงตุง เจ้าอรวรรณ ใจเอ
เจ้าโสภาวดี ศาลยาชีวิน LOOG HONG KHAM
อ.สมโชติ อ๋องสกุล ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 3 **"มะเมี๊ยะกับเจ้าสุขเกษม : โรมิโอจูเลียตแห่งลุ่มน้ำสาละวิน"**

คุณอดิศักดิ์ ศรีสม รศ.จิริจันทร์ ประทีปะเสน
คุณองค์ บรรจุน
อ.สมฤทธิ์ ลือชัย ดำเนินการอภิปราย

ห้องที่ 4 **"แม่น้ำกก-เสียมกุก กับความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม"**

ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ อ.ดร.ศานติ ภักดีคำ
อ.อัครพงษ์ ค่ำคูณ
รศ.ดร.ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ ดำเนินการอภิปราย

12.30 น. ออกเดินทางภาคสนามสามเหลี่ยมทองคำ ลุ่มน้ำโขง (เฉพาะผู้ลงทะเบียนภาคสนามสามเหลี่ยมทองคำ ลุ่มน้ำโขง) พร้อมกันที่ ลอบบี้โรงแรมเวียงอินทร์ บริการอาหารกลางวันบนรถ(อาหารกล่อง)

13.30 น. **ภาคสนาม**

17.00 น. เดินทางกลับเชียงราย

18.30 น. ถึงโรงแรม เวียงอินทร์ จ.เชียงราย โดยสวัสดิภาพ

พิธีกรตลอดงาน อ.สมฤทธิ์ ลือชัย

เลขอนุญาต ที่ ต. ๖/๒๕๑๙

เลขที่คำขอ ที่ ๖/๒๕๑๙

ใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมหรือองค์การ

ตามที่ นายป่วย อึ้งภากรณ์

ได้ขออนุญาตจัดตั้ง มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ส่งเสริมการจัดทำตำราภาษาไทยในแขนงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งระดับมหาวิทยาลัย และก่อนมหาวิทยาลัย

๒. เผยแพร่ตำราของมูลนิธิในหมู่ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั่วราชอาณาจักร

๓. ส่งเสริมการเรียบเรียงงานวิจัย และตำราชั้นสูง และรวบรวมเอกสารทางวิชาการออกตีพิมพ์

๔. ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

๕. ไม่ทำการค้ากำไร และไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

และมีที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร นั้น

กรมการศาสนาได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ดำเนินการจัดตั้งได้ และขอให้ปฏิบัติตามคำสั่งและข้อบังคับของกรมการศาสนา โดยเคร่งครัด

อนุญาต ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

(นายวัชระ เอี่ยมโชติ)
อธิบดีกรมการศาสนา

รายนามคณะกรรมการบริหาร
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปี 2552

(ก่อตั้ง พ.ศ. 2509 โดยนายป๋วย อึ๊งภากรณ์ นายเสน่ห์ จามริก)

นายเสน่ห์ จามริก	ประธาน
นางเพ็ชรี สุมิตร	รองประธาน
นางสาวกุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	กรรมการ
นายธเนศ อาภรณ์สุวรรณ	กรรมการ
นายรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์	กรรมการ
นายวิทยา สุจริตธนารักษ์	กรรมการ
นายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม	กรรมการ
นางสาวศรีประภา เพชรมีศรี	กรรมการ
นายวีระ สมบูรณ์	กรรมการ
นายประจักษ์ ก้องกีรติ	กรรมการ
นายพิภพ อุดร	กรรมการ
นางสาวอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์	กรรมการ
นางสาวศุภลักษณ์ เลิศแก้วศรี	กรรมการและเหรัญญิก
นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ	กรรมการและเลขานุการ
นายธำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
นายทรงยศ แววหงษ์	กรรมการและผู้จัดการ

สยาม
SIAM

ประเทศของเรารวมเลือดเนื้อชาติเชื้อ

ไทย/ไท ลาว คนเมือง คนอีสาน มอญ เขมร กูย แต้จิ๋ว
แคะ กวางตุ้ง ฮกเกี้ยน ไหหลำ จาม ชวา มลายู ซาไก
มอแกน ทมิฬ ปาทาน ซิกข์ เปอร์เซีย อาหรับ ฮ่อ พวน
ไทดำ ผู้ไท ขืน ยอง โส้ เวียด ลัวะ ม้ง เย้า กะเหรี่ยง
ปะหล่อง มูเซอ อะข่า กำมุ มลาบรี ชอง บรู ญัฮกุร
ฝรั่ง (ชาติต่างๆ) แขก (ชาติต่างๆ) ลูกผสม/ลูกครึ่งต่างๆ
อีกมากมายกว่า 50 ชาติพันธุ์ ฯลฯ

A Modern Nation

www.petitiononline.com/SIAM2008/petition.html
www.petitiononline.com/siam2007/petition.html